

BEKÖSZÖNTŐ.

A kényszerűségszülte megszakításokat leszámítva, immár XXV. évfolyamunkat indítjuk meg.

Nem a nálunk annyira elfajult jubilálás vágya, nem is a feltűnniakarás állítja ezt a rövid megemlékezést idei első füzetünk élére. Kegyeletünket és tiszteletünket akarjuk leróni azok iránt, akik — harminchat évvel ezelőtt — folyóiratunkat szárnyára bocsátották; úgyszintén azok iránt is, akik azt minden akadályon átsegítve, napjainkig életben is tartották.

1888-ban vállalkozott a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályában alakult „Hadtudományi Bizottság“ arra a nehéz és bizonytalan feladatra, hogy az első magyar hadtörténelmi folyóirat megindításával kiragadja a feledés ködéből s követésreméltó például állítja a mai nemzedék elé, régi harci dicsőségünk egyre jobban elmosódó emlékét.

Rónai-Horváth Jenőre hárult legelőször a szerkesztés gondja s ő töltötte be ezt a hivatalt 1897 végéig, amikor Budapestről áthelyezték s ennek következtében szerkesztői állásától is megvált.

Rónai-Horváth Jenőnek, mint hadtörténetírónak és kutatónak, lehettek hibái és tévedései, de senki el nem vitázhatja tőle azt a buzgalmat és lelkesedést, amellyel ébredő hadtörténetirodalmunkat művelni és népszerűsíteni igyekezett. Az ő nevéhez fűződik ezen a téren az úttörés nehéz és hálátlan munkája, amelyet csak az tud igazán méltányolni, aki ilyesmivel már maga is próbálkozott.

Utána a jobb sorsra érdemes Bárczay Oszkár következett volna, akinek váratlan halála, a pártolás hiányával karöltve, 1897 végén megállította a szépen fejlődő folyóiratot. Nem-sokára megszűnt a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága is.

Különös, de egyúttal elszomorító jelenség, hogy egy olyan harcos nemzet, mint a magyar, amely egy évezred óta szakadatlanul küzd őt szétmarcangolni bármely pillanatban kész szomszédaival: vak és süket akkor, ha saját vitézi hírnevének feltámasztásáról, nagy haditetteinek megörökítéséről

van szó. Nem akadt széles Magyarországon — hősök utódai között — egynéhány száz ember, aki egyetlen hadtörténelmi folyóiratunkat pártolta és fenntartotta volna.

Több mint tizenkét hosszú évnél kellett elmúlnia, amíg végre 1910 januárius 7-én, néhány lelkes férfi fáradozása nyomán, feltámadott a Magyar Tudományos Akadémiában a Hadtudományi Bizottság utóda, a II. osztályba tartozó „Hadtörténelmi Bizottság”. Pár hónappal később újra megindult a folyóirat is, amelynek szerkesztését dr. Szendrei János intézte 1913 végéig, nagyon szép eredménnyel, de állandóan sok baj, nemtörődömség és anyagi nehézség között.

Utóda Pilch Jenő lett. Az ő működése már arra az időre esett, amikor nemcsak írtuk, hanem csináltuk is, a hadtörténelmet. De ugyancsak az ő szerkesztősége idején szakadt reánk történelmünknek talán legesúfosabb és legszerencsétlenebb korszaka: a forradalom és a kommunizmus, amely sárba tiport és meggyalázott mindenkit, aki — akár a közeli, akár a távolabbi multban — Magyarország védelmére kardot rántott. A vitézségnek nem volt többé Magyarországon becsülete. Ennek a lélekmérgező munkának káros utóhatásait — sajnos — még most is érezzük, sokat szenvedett magyar katonák.

Természetes, hogy a kommunizmus alatt folyóiratunknak is szünetelnie kellett. Ámde mihelyt a rémuralom megbukott, ismét megkezdődött az abbahagyott munka és új lendületet kapott akkor, amidőn József királyi herceg Ő Fenségeinek, a Hadtörténelmi Bizottság elnökének, javaslatára folyóiratunk a Hadtörténelmi Levéltár kiadásában 1921-ben megindult „Hadtörténelem“-mel olvadt egybe, átvéve annak tárgyát, a világháborút is.

XXV. évfolyamunkat megkezdve, bizalommal fordulunk a hadtörténelem minden művelőjéhez és barátjához, kérve őket: ne hagyják folyóiratunkat elakadni éppen akkor, amikor a katonai- és hadtörténetirodalom külföldön mindenütt hatalmas fejlődésnek indult, még olyan országokban is, amelyeknek katonái, vitézség dolgában, a legutolsó sorban sántikáltak a világháború alatt.